

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мистецтво задавати запитання з ШІ

для студентів

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність С5 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма Соціологія
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20__/20__
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: _____

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2026

Розробники:

Світлана САЛЬНІКОВА, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень, кандидат соціологічних наук, доцент.

Ярослав БУРДІН, аспірант кафедри методології та методів соціологічних досліджень.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

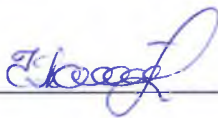
 Сидоров М.В.-С.

Протокол № 1 від «12» січня 2026 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол № 5 від «23» січня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни є формування у студентів комплексного розуміння логіки побудови соціологічного інструментарію та розвиток практичних навичок конструювання, критичної оцінки й моделювання запитань у кількісних і якісних дослідженнях із залученням інструментів штучного інтелекту (далі – ШІ).

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни: знання основних методів збору соціологічної інформації; базове уявлення про методологію та структуру соціологічного дослідження; розуміння загальних принципів роботи штучного інтелекту та уявлення про можливості його використання як допоміжного інструменту в навчальній і дослідницькій діяльності.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Мистецтво конструювання запитань у соціологічному дослідженні з використанням ШІ» є вибірковою складовою фахової підготовки студентів за освітньою програмою «Соціологія» та спрямована на поглиблене опанування принципів розробки соціологічного інструментарію. У межах дисципліни розглядаються теоретичні засади соціологічного вимірювання, логіка формулювання запитань, типологія запитань і шкал, структура анкети та специфіка інструментарію для різних опитувальних методів. Окремий акцент зроблено на використанні інструментів штучного інтелекту як допоміжного засобу перевірки, створення та вдосконалення запитань, а також на критичному й етичному осмисленні їх застосування у соціологічних дослідженнях.

4. Завдання (навчальні цілі):

- Засвоєння методологічних принципів проєктування запитань у соціологічному дослідженні, зокрема в контексті забезпечення якості соціологічної інформації;
- Формування практичних умінь розробки інструментарію соціологічного опитування (анкет, гайдів інтерв'ю, тощо) з урахуванням мети, завдань та специфіки соціологічного дослідження;
- Ознайомлення з можливостями, обмеженнями та етикою використання інформаційно-комунікаційних технологій та інструментів ШІ на різних етапах підготовки, аналізу та вдосконалення запитань соціологічного дослідження;
- Оцінювання якості сформульованих запитань, виявлення методологічних помилок, упередження та обмеження, зокрема пов'язані з використанням цифрових та ШІ інструментів у соціологічних дослідженнях;
- Розвиток навичок застосування набутих знань у практичних дослідницьких ситуаціях, зокрема під час самостійної та групової роботи над підготовкою інструментарію соціологічного дослідження.

Дисципліна спрямована на формування таких компетентностей:

- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології(ЗК09);
- Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження (СК05).
- Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога (СК08).
- Вміння використовувати сучасні технології проведення досліджень, збору та аналізу соціальних даних (СК11).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати структуру та склад інструментарію соціологічного дослідження, види та структуру опитувальника, основні типи запитань і форматів відповідей.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Поточні завдання, практична робота	15

1.2	Знати критерії якості соціологічної інформації (валідність, надійність) та можливості й обмеження використання інструментів ШІ при розробці інструментарію соціологічного опитування.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Поточні завдання, обговорення	15
2.1	Вміти формулювати запитання відповідно до різних типів шкал вимірювання та працювати з різними видами запитань в опитувальнику.	Практичні заняття, самостійна робота	Практична робота	20
2.2	Вміти розробляти інструментарій соціологічного опитування відповідно до методу збору інформації та використовувати інструменти ШІ як допоміжний засіб у цьому процесі.	Практичні заняття, самостійна робота	Практична робота	20
3.1	Брати участь у обговореннях і дискусіях під час практичних занять	Практичні заняття, групова робота	Активність на практичних заняттях, участь у дискусіях	20
4.1	Демонструвати автономність та відповідальність під час самостійної роботи над інструментарієм соціологічного дослідження, зокрема дотримання етичних принципів та відповідального використання інструментів штучного інтелекту	Самостійна робота	Проходження курсу Coursera, практична робота	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)		1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)							
ПРН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.		+	+	+	+	+	+
ПРН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.			+		+		+
ПРН14. Застосовувати інструментарій соціологічної науки в дослідженні різних сфер суспільного життя.			+		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання студентів:

1. Робота на практичних заняттях, що передбачає участь у дискусіях, виконання практичних завдань, аналіз прикладів соціологічного інструментарію, роботу з кейсами та обговорення результатів використання інструментів ШІ (РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 3.1, РН 4.1) – **36 / 60 балів**;
2. Проходження дистанційного курсу Coursera «Questionnaire Design for Social Surveys», що здійснюється самостійно протягом семестру; підтвердженням є сертифікат (або скріншоти проходження курсу з ідентифікацією учасника) (РН 1.1, РН 4.1) – **6 / 10 балів**;
3. Самостійна робота 1 (за результатами Теми 1) – аналітична робота з прикладами інструментарію соціологічного дослідження, виявлення типових методологічних помилок та оцінка якості соціологічної інформації (РН 1.1, РН 1.2) – **6 / 10 балів**;
4. Самостійна робота 2 (за результатами Теми 2) – розробка структури опитувальника (логіка блоків, звернення до респондента, послідовність елементів) із можливим використанням інструментів штучного інтелекту (РН 2.1, РН 2.2, РН 3.1) – **6 / 10 балів**;

5. Контрольна робота 3 (підсумкова) – розробка інструментарію соціологічного опитування (анкети або гайду інтерв'ю) відповідно до визначеної дослідницької теми (РН 2.1, РН 2.2, РН 3.1, РН 4.1) – **6 / 10 балів**.

Підсумкове оцінювання - залік. Залік із дисципліни є накопичувальним і є сумою балів за всі види робіт упродовж семестру.

7.2 Організація оцінювання:

1. Активність на практичних заняттях оцінюється протягом семестру та включає участь у дискусіях, виконання практичних завдань, аналіз прикладів соціологічного інструментарію, роботу з кейсами, а також обговорення результатів використання інструментів ІІІ.
2. Проходження дистанційного курсу Coursera «Questionnaire Design for Social Surveys» здійснюється самостійно протягом семестру. Підтвердженням виконання є сертифікат про успішне завершення курсу (або скріншоти проходження курсу з ідентифікацією учасника), який подається викладачеві за тиждень до дати заліку.
3. Самостійна робота 1 (за результатами Теми 1) виконується після завершення першого тематичного розділу та передбачає аналітичну роботу з прикладами інструментарію соціологічного дослідження, виявлення типових методологічних помилок і оцінку якості соціологічної інформації.
4. Самостійна робота 2 (за результатами Теми 2) виконується після опрацювання матеріалу, що стосується проектування опитувальника, та передбачає розробку його структури (логіки блоків, звернення до респондента, послідовності елементів), із можливим використанням інструментів ІІІ.
5. Контрольна робота 3 (підсумкова) передбачає розробку інструментарію соціологічного опитування (анкети або гайду інтерв'ю) відповідно до визначеної дослідницької теми з урахуванням вимог до формулювання запитань, варіантів відповідей, типів шкал та критеріїв якості соціологічної інформації.
6. Усі види практичних робіт виконуються протягом семестру; конкретні терміни подання визначаються викладачем відповідно до календарно-тематичного плану та поточного розкладу занять.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

Номер та назва теми		Кількість годин		
		лекції	практ.	самост. роб.
Тема 1. Інструментарій соціологічного дослідження: види, функції та правила використання. Роль ІІІ у формуванні інструментарію				
1.1	Види інструментарію соціологічного дослідження та сфери їх застосування	4	4	8
1.2	Типи помилок при створенні інструментарію соціологічного дослідження	2	2	4
1.3	Якість соціологічної інформації: валідність і надійність вимірювання	2	2	4
1.4	ІІІ в соціологічному дослідженні: можливості та обмеження, питання етики	2	2	4
Тема 2. Проектування опитувальника: дизайн, структура та логіка				
2.1	Структура опитувальника: концептуалізація, блоки та логіка переходів	4	4	8
2.2	Структура звернення до респондента: зміст, функції та ефекти. Спілкуємося з експертом!	2	2	4
2.3	Дизайн опитувальника залежно від способу збору інформації (F2F, CATI, CAPI, CASI)	2	2	4
2.4	Використання інструментів ІІІ в проектуванні структури та логіки опитувальника	2	2	4
Тема 3. Типи запитань та логіка їх використання				
3.1	Типи запитань та форматів відповідей у соціологічних опитуваннях	2	2	4
3.2	Функціональні типи запитань в опитувальнику	2	2	4
3.3	Фільтри, переходи та контрольні механізми в структурі опитувальника	2	2	4
3.4	Сенситивні запитання та специфіка роботи з ними	2	2	4
3.5	Застосування ІІІ для формулювання, перевірки та оптимізації соціологічних запитань	2	2	4
	Разом	30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Практичні заняття – 30 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Паніотто, В., Харченко, Н. (2017). *Методи опитування*. Підручник. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 144-196.
2. Peytcheva, E., & Yan, T. (2025). *A Practical Guide to Survey Questionnaire Design and Evaluation* (1st ed.). Routledge. pp.45-102.
3. Babbie, E. R., Edgerton, J. D., & Roberts, L. W. (2016). *Fundamentals of social research* (4th Canadian ed.). Nelson Cengage Adapted, pp.201-234.
4. Edlund, J. E., & Nichols, A. L. (Eds.). (2024). *The Cambridge handbook of research methods and statistics for the social and behavioral sciences: Volume 2: Performing research*. Cambridge University Press, pp.352-370.

5. Sharma, D. (2024). *The illustrated guide to social science research*. Routledge / Taylor & Francis.. pp.115-138.
6. Bolton, K., & Brace, I. (2022). *Questionnaire design: How to plan, structure and write survey material for effective market research* (5th ed.). Kogan Page. pp.59-438.
7. Young, T. Johnstone. (2015). Questionnaires and Surveys. In *Research Methods in Intercultural Communication: A Practical Guide*. Newcastle University (pp.163-180).
8. Mburu, T. K., Rong, K., McColley, C. J., & Werth, A. (2025). Methodological foundations for artificial intelligence-driven survey question generation. *Journal of Engineering Education*, 114(3), e70012. <https://doi.org/10.1002/jee.70012>
9. Williams, R. T., & Ingleby, E. (2025). The online survey in qualitative research: can AI act as a probing tool?. *Frontiers in research metrics and analytics*, 10, 1519008. <https://doi.org/10.3389/frma.2025.1519008>
10. Ghosh, M. (2025). Artificial intelligence (AI) and ethical concerns: a review and research agenda. *Cogent Business & Management*, 12(1). <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2551809>

Додаткова:

1. Terry, J., Strait, G., Alsarraf, S. et al. (2025). Artificial intelligence in scale development: evaluating AI-generated survey items against gold standard measures. *Curr Psychol*, 44, 16339–16350/ <https://doi.org/10.1007/s12144-025-08240-w>
2. Valenzuela, S., Winter, S. & Rivera, S. (2025). Using large language models for survey research in communication: opportunities and challenges. *Commun. Change*, 1(14). <https://doi.org/10.1007/s44382-025-00014-z>

Електронні та онлайн-ресурси

1. Coursera: Дистанційний курс "Questionnaire Design for Social Surveys". Coursera. <https://www.coursera.org/learn/questionnaire-design>
2. European Social Survey. Data collection: Face-to-face. <https://www.europeansocialsurvey.org/methodology/methodology/data-collection-f2f>
3. LimeSurvey GmbH. (n.d.). LimeSurvey Cloud. <https://www.limesurvey.org/surveys>
4. Київський архів – Національний банк соціологічних даних. Головна сторінка. <https://ukraine.survey-archive.com/>
5. Pew Research Center. (n.d.). U.S. survey methodology. <https://www.pewresearch.org/u-s-survey-methodology/>